

Здійснення закупівель товарів та послуг, частина вартості яких відшкодовується

У цьому матеріалі розглянемо, як замовнику оплатити за споживання комунальних послуг у разі, коли їхню вартість потрібно відшкодувати орендодавцю; як укласти договір про закупівлю комунальних послуг, якщо частина їхньої вартості відшкодовується іншою установою (організацією); які особливості зазначення окремих умов договорів та оприлюднення звіту про їх виконання.

Замовникам для утримання своїх приміщень необхідні закупівлі електроенергії, водопостачання, теплоенергії, природного газу, оплата послуг з утримання будинку, послуг за вивезення сміття тощо. Однак не завжди замовник є власником приміщення, у якому розміщена його установа, і в такому разі йому доводиться не самостійно закуповувати комунальні послуги, а відшкодувати їхню вартість іншому суб'єкту господарювання. Або ж може бути й таке, що замовник є власником, але у приміщенні окрім нього є й інші установи (організації), які сплачують йому відшкодування вартості комунальних послуг, за які він сплачує.

В таких випадках є деякі особливості укладання договорів про закупівлю комунальних послуг.

Передумови закупівлі

Планування закупівель здійснюється відповідно статті 4 Закону України від 25.12.2015 № 922-VIII «Про публічні закупівлі» (далі — [Закон](#)) на підставі наявної потреби у закупівлі товарів, робіт і послуг. Заплановані закупівлі включаються до річного плану закупівель.

Замовники здійснюють закупівлі, керуючись нормами Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених [постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178](#) (зі змінами) (далі — Особливості), та укладають договори про закупівлю відповідно до вимог [Цивільного](#) (далі — ЦКУ) і [Господарського](#) кодексів України (далі — ГКУ) з урахуванням положень статті 41 Закону та Особливостей.

Крім цього, укладаючи договір про закупівлю, замовник обов'язково повинен враховувати вимоги Бюджетного кодексу України (далі — БКУ) та Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України [від 02.03.2012 № 309](#) (далі — Порядок № 309), адже

керуючись саме цими нормативними документами, органи Державної казначейської служби України (далі — Казначейство) здійснюють реєстрацію бюджетних та бюджетних фінансових зобов'язань, на підставі яких оплачують товари, роботи або послуги, що є предметом закупівлі договорів.

Коли замовник укладає договір про закупівлю комунальних послуг, які він у майбутньому буде оплачувати частково своїми коштами, а частково відшкодованими орендарями, то слід звернути увагу саме на вимоги бюджетного законодавства, щоб своєчасно зареєструвати такий договір в органі Казначейства та здійснювати оплату без порушення термінів.

Корисною для завантаження може стати [шпаргалка УО щодо строків реєстрації зобов'язань в органах казначейського обслуговування](#), користуйтеся!

Основні умови договорів, за якими здійснюється відшкодування комунальних послуг (електро-, теплової енергії, водопостачання тощо)

Поширеною є ситуація, коли у приміщенні, в якому розташовано установу замовника, розміщені й інші установи, організації або підприємства на правах орендарів. Відповідно до статті 283 ГКУ за договором оренди **одна сторона (орендодавець) передає другій стороні (орендареві) за плату на певний строк у володіння та користування майно** для здійснення господарської діяльності.

Установи (підприємства або організації), що є орендарями приміщення, здійснюючи свою діяльність, користуються комунальними послугами (споживають електроенергію, газ, воду, тепло тощо) у приміщенні, яке орендують.

Проте **оплату за ці товари та послуги** на рахунки енерго-, тепло-, газопостачальників **здійснюють** не орендарі, а **орендодавці**, тобто ті установи, які є власниками приміщень, а орендарі відшкодовують (компенсують) орендодавцю витрати на оплату комунальних послуг.

Увага! У такому випадку в договорі оренди визначається порядок розрахунку вартості спожитих орендарем комунальних послуг та енергоносіїв, а також їх оплати (відшкодування, компенсації). Наведемо приклад (Приклад 1).

Приклад 1. Умови договору оренди щодо відшкодування оплати вартості комунальних послуг

...

1.2. Орендар відшкодовує орендодавцю (далі — Балансоутримувачу) його витрати за Договорами на надання комунальних та інших послуг у розмірі, встановленому пунктом

1.3 цього Договору (далі — компенсація), відповідно до розрахунку Балансоутримувача

починаючи з дати підписання акта приймання-передачі орендованого майна. Розрахунок витрат є додатком до цього Договору.

1.3. Вартість компенсації на період дії Договору розрахована з огляду на тарифи на момент початку дії Договору та становить 217 576,54 грн (двісті сімнадцять тисяч п'ятсот сімдесят шість гривень 54 коп.), з урахуванням ПДВ, в тому числі:

— теплопостачання — 149 411,86 грн (сто сорок дев'ять тисяч чотириста одинадцять гривень 86 коп.), у тому числі ПДВ;

— електропостачання — 31 972,71 грн (тридцять одна тисяча дев'ятсот сімдесят дві гривні 71 коп.), у тому числі ПДВ;

— водопостачання та водовідведення — 3860,16 грн (три тисячі вісімсот шістдесят гривень 16 коп.), у тому числі ПДВ;

— експлуатаційні витрати будинку — 32 331,81 грн (тридцять дві тисячі триста тридцять одна гривня 81 коп.), у тому числі ПДВ.

1.4. Розмір компенсації по комунальних послугах може змінюватися протягом року відповідно до зміни діючих тарифів та цін.

Вартість комунальних послуг перевищує вартісні межі, встановлені Особливостями: проводити закупівлю?

З огляду на те, що вартість комунальних послуг перевищує вартісні межі, встановлені Особливостями, виникає запитання: чи потрібно замовнику здійснювати закупівлю відповідно до норм закупівельного законодавства?

Згідно з пунктом 25 частини 1 статті 1 Закону публічна закупівля — **придбання замовником** товарів, робіт і послуг у порядку, встановленому Законом.

При цьому відповідно до пункту 6 частини 1 статті 1 Закону договір про закупівлю — господарський договір, що укладається між замовником і учасником за результатами проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі та передбачає платне надання послуг, виконання робіт або придбання товару.

Водночас **якщо видатки здійснюються замовником як відшкодування (компенсація) витрат та не передбачають укладання договору про закупівлю, то норми закупівельного законодавства на здійснення таких видатків не розповсюджуються**, адже, по суті, поняття «відшкодування витрат» передбачає компенсацію видатків однією особою (орендарем) за будь-які товари, роботи або послуги, які вже були придбані шляхом здійснення закупівлі іншою особою (зокрема, власником будівлі, у якій замовник орендує кабінети).

Таким чином, якщо орендар витрачає бюджетні кошти саме як відшкодування (компенсацію) за отримані товари (послуги), а не з метою їх придбання, та укладення

договору про закупівлю не передбачається, то **процедуру публічної закупівлі на відшкодування вартості комунальних послуг проводити не потрібно.**

Аналогічну точку зору підтримує Міністерство економіки України, яке є Уповноваженим органом з питань закупівель, що відображено у [листі-роз'ясненні Уповноваженого органу від 31.03.2017 № 3302-06/10639-06](#); [відповіді на запит № 896/2021](#); статті «[Мінекономіки про компенсацію та відшкодування в закупівлях](#)».

Враховуючи вищезазначене, у разі здійснення видатків на відшкодування вартості комунальних послуг **оприлюднювати звіт про договір про закупівлю**, укладений без використання електронної системи закупівель, передбачений Законом та Особливостями, в системі електронних закупівель Prozorro **не є обов'язковим**, але й не заборонено.

Також **орендар може укласти окремо від договору оренди договір**, предметом якого є забезпечення з боку орендодавця технічного обслуговування та утримання в належному стані внутрішньобудинкових мереж тепло-, водо-, електропостачання, підтримання чистоти приміщень та прибудинкової території тощо, а з боку орендаря — **відшкодування фактичного обсягу наданих послуг** пропорційно площі орендованого приміщення в загальній площі всього будинку.

Приклади договорів на відшкодування витрат за комунальні послуги можна переглянути за посиланнями: <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2024-07-29-003222-a> та <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2024-09-17-005959-a>.

Реєстрація бюджетних зобов'язань за договором відшкодування витрат на оплату комунальних послуг

Реєстрація бюджетних зобов'язань за договорами відшкодування витрат на комунальні послуги здійснюється згідно з вимогами Порядку № 309. Замовники подають в органи Казначейства для реєстрації бюджетних зобов'язань договір, **умовами якого передбачено відшкодування вартості комунальних послуг орендодавцю.**

Найчастіше для відшкодування витрат за усі товари (послуги) укладається один договір, в якому передбачено оплату за різним спрямуванням економічної класифікації видатків (далі — КЕКВ), наприклад: КЕКВ 2271 «Оплата тепlopостачання», КЕКВ 2272 «Оплата водopостачання та водовідведення», КЕКВ 2273 «Оплата електроенергії» тощо.

В такому випадку для реєстрації бюджетних зобов'язань за кожним КЕКВ (тепlopостачання, електроенергія тощо) подається один і той самий договір, в якому визначено суму (вартість відшкодування) окремо за КЕКВ. Якщо звернутись до тексту договору, наведеного у прикладі 1, то замовнику необхідно подати до органу Казначейства бюджетні зобов'язання:

за КЕКВ 2271 «Оплата тепlopостачання» на суму 149 411,86 грн;

за КЕКВ 2272 «Оплата водопостачання та водовідведення» на суму 3860,16 грн тощо.

При цьому в Реєстрі бюджетних зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів (далі — Реєстр), що оформлюється згідно з вимогами Додатка 1 до Порядку № 309, суму за кожним КЕКВ слід зазначати відповідно до суми, визначеної за цим КЕКВ у договорі відшкодування.

Переважно договір на відшкодування витрат за комунальні послуги укладається на термін, такий як і договір оренди. Навіть це може бути одним договором. Термін дії таких договорів зазвичай є довготривалим, тобто більше року, наприклад з 01.02.2021 по 01.02.2026.

Взяття бюджетних зобов'язань в такому разі також здійснюється з деякими особливостями. Так, відповідно до пункту 2.2 Порядку № 309 **за довгостроковими бюджетними зобов'язаннями, строк дії яких перевищує один бюджетний період, суми в Реєстрі проставляються в межах планових показників поточного бюджетного періоду** на підставі даних календарного плану до довгострокового договору. Тобто за довгостроковим договором реєстрація бюджетних зобов'язань здійснюється у сумі, що зазначена у договорі (або додатковій угоді) на поточний рік, в якому реєструються зобов'язання, наприклад на 2024 рік.

В такому разі при реєстрації зобов'язань термін їхньої дії буде відповідати терміну дії договору оренди та відшкодування комунальних послуг, а сума — вартості відшкодування у поточному бюджетному періоді (Приклад 2).

Приклад 2. Приклад заповнення Реєстру при реєстрації довгострокового договору відшкодування вартості комунальних послуг

Реєстр бюджетних зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів* від 12 січня 2024 року № 5

Дані бюджетних зобов'язань

№ з/п	КЕКВ/ ККК				Дані бюджетного зобов'язання							Примітка
					дата документа	номер документа	строк дії договору	сума (грн)	попередня оплата (грн)	інформація про закупівлі	інші суттєві умови	
1	2	2	7	1	01.02.2021	14	01.02.2021–01.02.2026	149 411,86		00	Дод.уг. № 3 від 10.01.2024	
2	2	2	7	2	01.02.2021	14	01.02.2021–01.02.2026	3860,16		00	Дод.уг. № 3 від 10.01.2024	

Примітка: * текст Реєстру є примірним та наведений для наглядного прикладу.

Як бачимо, оскільки договір оренди та відшкодування комунальних послуг було укладено ще у 2021 році, то у полі «Примітка» Реєстру повинні бути зазначені дані додаткової угоди, на підставі якої реєструються бюджетні зобов'язання та в якій визначена сума за кожним КЕКВ на поточний бюджетний період.

Тож ми розглянули випадок, коли замовник лише відшкодовує вартість комунальних послуг своєму орендодавцю, але варто ще розглянути особливості укладання договору, коли замовник сам є орендодавцем та вже здійснює закупівлю, а не відшкодування, але в його будівлі розміщена інша установа (організація), яка відшкодовує вартість комунальних послуг замовнику.

Які основні вимоги до укладення договорів про закупівлю електроенергії (або теплової енергії, водопостачання тощо) у разі відшкодування частини їхньої вартості орендарями?

Замовник, що є власником будівлі, повинен укласти договір про закупівлю електроенергії (тепло-, водопостачання, надання послуг з експлуатаційного утримання тощо). Орендарі ж, які розміщуються в будівлі замовника, відшкодовують йому вартість цих послуг за відповідним договором відшкодування, який ми вже розглядали раніше.

Припустімо, що очікувана вартість електричної енергії, яку замовник має спожити за рік, становить 2 700 000 грн, однак оскільки у приміщенні крім замовника перебуває інша установа, це споживання буде відбуватися не лише замовником, але й тією установою. Отже, виникає запитання: **на яку суму потрібно здійснювати закупівлю та укласти договір — на загальну суму**, яку буде сплачено постачальнику електроенергії, тобто з урахуванням вартості комунальної послуги, якою користуватиметься орендар, за що в подальшому розрахується зі своїм орендодавцем (замовником), **або тільки на суму, яку повинен сплатити замовник** за використану безпосередньо ним електроенергію, тобто на суму бюджетних асигнувань, затверджених йому кошторисом видатків?

Передбачається, що за договором відшкодування витрат частина, яку буде сплачено орендарем замовнику за використану електроенергію, становить 4 % від загальної очікуваної вартості на рік (2 700 000 грн). Отже, по суті, загальна очікувана вартість закупівлі поділяється на дві частини:

перша — це видатки замовника (96 % від загальної вартості) — 2 592 000 грн,

друга — видатки орендаря за використані ним послуги (4 % від загальної вартості) – 108 000 грн.

Однак і першу, й другу частину сплачує замовник. У зв'язку з тим, що загальна

вартість за договором перевищує сумарні межі, визначені пунктом 10 Особливостей, замовник повинен застосувати процедуру відкритих торгів з Особливостями або електронний каталог відповідно до порядку, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 14.09.2020 № 822 «[Про затвердження Порядку формування та використання електронного каталогу](#)».

Так, в кошторисі видатків замовнику затверджено асигнування у сумі, що відповідає тільки тій частині, яку буде використано саме замовником — 2 592 000 грн, що менше, ніж загальна вартість (2 700 000 грн) на 108 000 грн.

Тому з метою реєстрації бюджетних зобов'язань в межах дозволеної законодавством норми **в договорі повинна бути зазначена сума, яка не перевищує бюджетні призначення, визначені в кошторисі**. У зв'язку з цим замовник має зазначити в договорі про закупівлю **загальну суму** з уточненням, в тому числі, **сум, які мають сплатити окремо замовник та орендар**.

У договорі про закупівлю електроенергії це буде виглядати так (Приклад 3).

Приклад 3. Умови договору про закупівлю електроенергії із зазначенням частин, що сплачують окремо замовник та орендар

5. Ціна, порядок розрахунку, обліку та оплати електричної енергії

5.1. Загальна сума цього договору становить 2 700 000,00 грн (два мільйони сімсот тисяч гривень 00 копійок), в тому числі ПДВ 20 %.

Загальна сума договору складається із:

- вартості електроенергії, яка має бути спожита та сплачена Споживачем, а саме 2 592 000,00 грн;
- вартості електроенергії, яка має бути спожита та в подальшому відшкодована орендарем, а саме 108 000,00 грн.

З урахуванням статті 48 Бюджетного кодексу України зобов'язання Споживача за цим Договором в частині оплати спожитої електроенергії виникають у 2024 році в межах асигнувань, встановлених кошторисом.

Приклад закупівлі можна переглянути за посиланням:

<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2024-08-05-011411-a>.

Якщо така закупівля здійснюється замовником-орендодавцем без проведення процедур закупівель у випадках, визначених Законом з урахуванням Особливостей, то варто нагадати про необхідність оприлюднення звіту про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, та, відповідно, обґрунтування підстави

застосування виключення за пунктом 13 Особливостей. При цьому у такому звіті вказується загальна вартість договору (кошти замовника + кошти орендаря).

Зауважимо, що замовник не зобов'язаний оприлюднювати звіт, якщо закупівля становить менш ніж 50 тис. грн. Більше про окремі види закупівель — в електронній книзі [«Алгоритми проведення закупівель та їх особливості»](#).

Реєстрація бюджетних зобов'язань за договором про закупівлю комунальних послуг, в якому одну частину оплачує замовник, а іншу — орендар

Відповідно до частини 4 статті 48 БКУ зобов'язання, взяті учасником бюджетного процесу без відповідних бюджетних асигнувань або з перевищенням повноважень, встановлених цим кодексом та законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), не вважаються бюджетними зобов'язаннями (крім витрат, що здійснюються відповідно до частини шостої цієї статті) і не підлягають оплаті за рахунок бюджетних коштів. **Взяття таких зобов'язань є порушенням бюджетного законодавства, а витрати бюджету на покриття таких зобов'язань не здійснюються.**

Пунктом 2.1 Порядку № 309 визначено, що розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання **в межах бюджетних асигнувань, встановлених кошторисами** (планами використання бюджетних коштів), враховуючи необхідність виконання бюджетних зобов'язань минулих років, узятих на облік органами Казначейства.

Це означає, що замовники не мають права подавати на реєстрацію бюджетні зобов'язання та проводити видатки без відповідних бюджетних асигнувань. Керуючись пунктом 2.9 Порядку № 309, **органи Казначейства у разі відсутності у розпорядника бюджетних коштів достатньої суми асигнувань, встановлених кошторисом, не реєструють бюджетні зобов'язання, а застосовують заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, визначені БКУ.**

У зв'язку з відшкодуванням частини вартості комунальних послуг фактичні видатки замовника по оплаті за них зменшуються на суму відшкодування.

У зв'язку з цим замовником **у кошторисі видатків на відповідний бюджетний період для закупівлі комунальних послуг, очікувана вартість яких буде частково відшкодована орендарями, передбачається обсяг коштів, зменшений на різницю суми відшкодувань орендарями.**

Для реєстрації бюджетних зобов'язань замовники, відповідно до абзацу 2 пункту 2.2 Порядку № 309, подають до органів Казначейства **Реєстр та договір про закупівлю**, в якому в обов'язковому порядку визначено загальну суму договору та її складові частини, а саме, зокрема, **вартість товару (послуг) для замовника (власника будівлі), що відповідає обсягам бюджетних асигнувань відповідно до кошторису видатків**

замовника, та вартість, яку відшкодовує йому орендар.

Частина вартості, яку відшкодовує орендар, на облік в органах Казначейства не береться. Оплата замовником вартості електроенергії та розрахунок з ним орендаря здійснюється в такому порядку:

електропостачальник виставляє замовнику рахунок на загальну суму спожитої електроенергії за місяць. Ця сума включає частину, спожиту і замовником, і орендарем;

замовник оплачує повну вартість електроенергії, визначену в рахунку постачальника;

замовник виставляє орендарю рахунок, де зазначена вартість електроенергії, що спожита саме ним;

орендар сплачує вартість спожитої електроенергії на рахунок замовника;

сума, оплачена орендарем, відновлюється на рахунку замовника на відповідному KEKB, і потім він її може використати для оплати рахунка, виставленого енергопостачальником.

Після оплати орендарем, відповідно до договору, відшкодування витрат замовнику, які надходять на його спеціальний рахунок, відбувається відновлення касових видатків, що проведені за договором про закупівлю комунальних послуг. При цьому **сума бюджетних зобов'язань за цим договором збільшується на суми відновлень, що дозволяє замовнику здійснювати реєстрацію фінансових зобов'язань та наступні платежі за тепловою енергією до повної оплати загальної суми договору постачальнику визначених комунальних послуг.**

Висновки

Замовник може оплачувати за отримані комунальні послуги у приміщенні, в якому розташована його установа, як власник цього приміщення або як орендар. Від ролі, в якій він виступає при оплаті, залежить форма укладення договору:

якщо замовник є орендарем, то він укладає з власником приміщення договір про відшкодування витрат за комунальні послуги. В такому разі предметом закупівлі є відшкодування витрат та не розглядається як здійснення закупівлі у розумінні закупівельного законодавства. Тому незалежно від суми відшкодування процедура закупівлі для оплати за спожиті комунальні послуги не проводиться;

якщо замовник є власником приміщення, в якому розміщується ще й орендар, то в

такому разі замовник здійснює закупівлю комунальних послуг (електроенергії, тепlopостачання тощо) згідно з вимогами закупівельного законодавства. При цьому в договорі має бути визначена сума, яку оплачує замовник та орендар. Спочатку замовник оплачує повну вартість спожитих послуг на підставі виставленого рахунка від постачальника, а потім орендар відшкодовує йому частину, спожиту ним.

Реєстрація бюджетних зобов'язань за договорами про закупівлю комунальних послуг або відшкодування витрат здійснюється органами Казначейства в межах бюджетних призначень замовника, встановлених їм кошторисами.

Читайте також:

[«Що варто зробити уповноваженій особі до Нового року»;](#)

[«Чи підпадає оренда приміщення під норми Особливостей?».](#)